

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Alina Papiewska-Csapó
Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech

Zielony obrońca klimatu – o czym szumi las?

1. Poziom: klasy licealne, poziom B2
2. Przedmiot: nauczanie języka polskiego jako obcego i wiedzy o kraju.
3. Czas realizacji: 2 jednostki lekcyjne (90 minut) – lekcja może być realizowana zdalnie

Temat: Zielony obrońca klimatu – o czym szumi las?

Cele lekcji

W zakresie wiedzy uczeń:

- zna podstawowe pojęcia dotyczące funkcjonowania lasu
- wie, na czym polega działalność Lasów Państwowych
- zna podstawowe nazwy drzew występujących na terenie Polski
- potrafi je rozpoznać po charakterystycznych cechach gatunkowych(wspólny spacer po lesie, kolekcja liści, owoców drzew)
- motywacja do świadomej ochrony lasów: sadzenie drzew, sprzątanie lasów, praca uświadamiająca w grupie przedszkolnej- organizowanie warsztatów, konkursów itp.)
- kształtowanie własnej opinii na podstawie gruntownej wiedzy, a nie na emocjach i modnych trendach
- zna problematykę omawianych utworów literackich: *Drzewa*, *Na lipę*
- wie, jaka wizja dobrego, odpowiedzialnego gospodarza w stosunku do otaczającego środowiska pojawia się w utworze *Na lipę*
- wie, jaka wizja rajy wolności i wykorzystania piękna ziemskiego lasu jest przedstawiona w utworze *Drzewa*
- zna środki stylistyczne pojawiające się w utworze *Na lipę*
- wie, jaki jest stosunek drzewa do człowieka w utworze *Na lipę*
- wie, jakie ma znaczenie i pochodzenie zakończenie fraszki:

The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe. This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Jabłek wprowadzie nie rodzę, lecz mię pan tak kładzie

Jako szczerp najłodniejszy w hesperyskim sadzie.

- wie, w jaki sposób wykorzystywać swoją wolność i rozum, by żyć w harmonii z przyrodą

W zakresie umiejętności uczeń potrafi:

- zinterpretować omawiane na lekcji utwory literackie pod kątem wcześniejszych wiadomości teoretycznych;
- dostrzec analogię między omawianymi tekstami teoretycznymi a analizowanymi utworami literackimi;
- stworzyć spójną i poprawną pod względem gramatycznym wypowiedź;
- argumentować swoją wypowiedź;
- wskazać najważniejszą problematykę omawianych na lekcji utworów literackich;
- wykorzystać wiadomości z utworów literackich w kontekście ochrony środowiska.

W zakresie postaw uczeń:

- jest aktywny i zainteresowany tematyką zajęć;
- jest empatyczny wobec otaczającej go przyrody;
- jest wrażliwy na problemy związane z ochroną środowiska;
- wie, w jaki sposób dbać o otaczającą go przyrodę;
- zachęca innych do szanowania i dbania o przyrodę
- promuje postawę rozumnego, świadomego, cechującego się szacunkiem i pełną odpowiedzialnością człowieka

Metody dydaktyczne

- a) Nauczanie przez poszukiwanie i badanie:

Strategia problemowa:

- pogadanka

- b) Nauczanie przez działanie:

- podsumowanie wiadomości burza mózgów, mapa mentalna,

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Formy pracy:

- a) indywidualna;
- b) zbiorowa (w parach, z podziałem na dwie grupy(argumentacja))

Materiały dydaktyczne:

- a) sprzęt elektroniczny (laptop/komputer stacjonarny), dostęp do sieci (interaktywna tablica) lub w przypadku lekcji stacjonarnej –materiały zawierające tekst do analizy (załącznik 1, 2 ,5,6) oraz karta pracy (załącznik 3 i 4).

LITERATURA

1. Artur Rutkowski, Małgorzata Haze, *Dla lasu, dla ludzi*, Warszawa 2017.
2. Anna Arkabus-Mázi, *Lasy w Polsce*, „Polonia Węgierska”, Budapeszt 2022, nr 317.
3. Jan Twardowski: *Egy remete skrupulusai*, Dobogókő 2001.
4. Jan Kochanowski: *Na lipę*.

PRZEBIEG LEKCJI

I. Wprowadzenie (przewidywany czas na realizację – ok. 15 minut)

1. Czynności organizacyjne

2. Sytuacja motywacyjno-problemowa (sprawdzenie rozumienia tekstu ze słuchu):

Ogromne drzewa i niepozorne mchy. Majestatyczne drapieżniki i drobne owady. Różnorodność form życia – las, najmniej zniekształcona forma krajobrazu. Tysiące gatunków znalazły tu miejsce do życia. Są nie tylko ozdobą lasu, lecz także jego ważną częścią. Często decydują o jego przetrwaniu.

Twoje życie zależy od kilku prostych elementów przyrody: światła, wody, powietrza i gleby. Gdyby nie las, zasoby wielu z nich nie wystarczyłaby ludziom do przetrwania. Produkcja przez drzewa tlenu jest najskuteczniejsza na świecie – hektar lasu wytwarza kilka razy więcej tlenu niż hektar upraw rolnych. Lasy są więc płucami naszej planety (np. 60- letnia sosna produkuje tlen niezbędny do życia 3 osób). Dwutlenek węgla, uważany za głównego winowajcę zmian klimatycznych, jest wychwytywany z atmosfery przez rośliny, które jednocześnie magazynują

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

węgiel. Mimo to bezpowrotnie znika kilkanaście milionów hektarów lasów, a każdy hektar wchłania rocznie około 200 ton dwutlenku węgla (CO₂).

Lasy chronią nie tylko klimat, lecz także glebę i wody, zapobiegając erozji, osuwiskom, lawinom, a nawet powodziom. Jeden hektar lasu liściastego może zatrzymać, a następnie stopniowo oddawać środowisku 500 mln litrów wody.

Las jest świetnym miejscem do wypoczynku i rekreacji. Wizyta w nim jest skuteczną bronią w walce ze stresem. Sekretem zdrowotnego wpływu lasu jest powietrze, znajdują się w nim fitoncydy – substancje hamujące rozwój grzybów i bakterii, wchodzące w skład wydzielanych przez drzewa olejków eterycznych. Naukowcy odkryli w nich blisko 1,5 tys. związków chemicznych, działających bakteriobójczo, uspokajająco i przeciwzapalnie. Dlatego w leśnym powietrzu jest 50-70 razy mniej chorobotwórczych zarazków niż w powietrzu miast.

Po przeczytaniu fragmentu tekstu, nauczyciel zadaje uczniom pytania:

- Co jest najskuteczniejszym producentem tlenu na Ziemi?
- Ile ton dwutlenku węgla (CO₂) jest wchłaniane przez hektar lasu w ciągu roku?
- Co oprócz klimatu jest chronione przez lasy?
- Co to są fitoncydy?
- Dlaczego las tak dobrze wpływa na nasze samopoczucie?
- Co było dla Ciebie zaskoczeniem, nowinką w powyższym tekście?

Na podstawie powyższych pytań, nauczyciel pyta uczniów, jak myślą, co będzie tematem dzisiejszej lekcji. Po zebraniu odpowiedzi klasy zapisuje na tablicy temat:

Zielony obrońca klimatu – o czym szumi polski las?!

II. **Opracowanie** (przewidywany czas na realizację: ok. 60 minut w tym: ok. 30 minut na omówienie wstępu teoretycznego i ok. 30 minut na analizę tekstów literackich)

1. Nauczyciel rozdaje uczniom artykuł z „Polonii Węgierskiej” dotyczący (załącznik 1. i 2.).

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

2. Po lekturze nauczyciel prosi uczniów o uzupełnienie i wpisanie poprawnych odpowiedzi (załącznik 3.) w oparciu o tekst i grafiki.
3. Następnie wspólnie z klasą omawia odpowiedzi.
4. Nauczyciel pyta uczniów, co sądzą o konieczności prowadzenia akcji uświadamiających ludziom sensowność dbania o środowisko.
5. Nauczyciel pyta, czy uważają, że drastyczne akcje protestacyjne są skuteczne. (podzielenie uczniów na dwie grupy („za” i „przeciw”). Jedna z grup gromadzi argumenty pozytywne, druga – negatywne. Przeprowadzenie oficjalnej dyskusji na temat korzyści i szkód płynących z takiego postępowania. Podczas dyskusji można wykorzystać zgromadzone w załączniku wyrażenia (załącznik 4.)
6. Nauczyciel pyta uczniów, czy człowiek zawsze odpowiedzialnie wykorzystuje swoją wolność i rozum.
7. Nauczyciel analizuje teksty wspólnie z uczniami:
8. Nauczyciel analizuje pierwszy tekst: *Drzewa* (załącznik 5.) i zadaje uczniom pytania naprowadzające:
  - *Jaka wizja „wolnej soboty” występuje w tym wierszu?*
  - *Jakie środki stylistyczne zostały użyte w tekście i w jakim celu?*
  - *Do czego porównywany jest spacer po lesie?*
  - *W jaki sposób wizja poety nawiązuje do wcześniej przeczytanych tekstów?*
  - *Jak myślisz, czy poeta znał las?*Przykładowa odpowiedź: *Wizja chodzenia po przepięknym, różnorodnym lesie. Personifikacja, epitety. Przypomnienie biografii poety.*
9. Nauczyciel analizuje z uczniami drugi tekst: *Na lipę* (załącznik 6.) i zadaje uczniom pytania naprowadzające:
  - *Jakie środki stylistyczne zostają użyte w tekście i w jakim celu?*
  - *Jakie zalety ma drzewo, co daje zwierzętom i człowiekowi?*
  - *Czy człowiek docenia walory drzewa?*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Przykładowe odpowiedzi:

Fraszka jest poetyckim opisem lipy - drzewa bardzo pożytecznego dla jej właścicieli.

Upersonifikowana lipa zwraca się do przechodnia w apostrofie zachęcającej do odpoczynku w cieniu jej liści.

Personifikacja (inaczej: uosobienie) – odmiana przenośni, nadawanie cech ludzkich przedmiotom, roślinom, zwierzętom, zjawiskom.

Apostrofa - uroczysty, bezpośredni zwrot do adresata, często fikcyjnego.

Lipa (podmiot liryczny) zaprasza gościa do odpoczynku w cieniu jej liści. Drzewo oferuje chłód, spokój, wygodę i ciszę. Utwór jest pochwałą życia zgodnego z naturą. Ono zapewnia człowiekowi harmonię i bezpieczeństwo. Podkreśla rolę człowieka jako odpowiedzialnego, mądrego gospodarza, znającego wartość powierzonych mu zasobów naturalnych.

Za pośrednictwem wiersza J. Kochanowski wyraża swoją filozofię życiową, która mówi, że należy czerpać radość z każdej chwili życia. Taka umiejętność może zapewnić człowiekowi szczęście i wewnętrzny spokój. Poeta wskazuje na rozsądne i odpowiedzialne korzystanie z dóbr natury.

III. Podsumowanie (przewidywany czas realizacji: ok. 15 minut)

Nauczyciel podsumowuje lekcję za pomocą interaktywnej tablicy (w formie stacjonarnej można wykorzystać kartę pracy stanowiącą załącznik 5.). Uczniowie mają za zadanie dodać notatki dotyczące refleksji na temat wykorzystania przez człowieka wolności i rozumu. Po upływie 7 minut nauczyciel zbiera podane przez uczniów informacje i wspólnie omawia je z klasą, tworząc mapę mentalną z wykorzystaniem tablicy interaktywnej lub zwykłej tablicy lekcyjnej czy dużego arkusza szarego papieru.

Wnioski z lekcji: Nauczyciel wskazuje, że gruntowna wiedza, zdrowy rozsądek, szacunek i postawa człowieka panującego nad swoimi emocjami i odpowiedzialnego za swoją wolność i czyny – daje nam, ludzkości, szanse korzystania i zachwycania się otaczającą nas przyrodą. Daje nam szanse przetrwania. Przedstawione dwa teksty poetyckie umacniają w nas poczucie odpowiedzialności i dbałości o otaczający nas świat. Uwrażliwiają na jego piękno i obowiązek ochrony.

Zadanie domowe

Proszę napisać swoje przemyślenia, wnioski i pomysły związane z tematem dzisiejszej lekcji w formie artykułu do lokalnej gazety (250 słów).

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Załącznik 1.

EKOLOGICZNIE RZECZ BIORAC

TEMAT MIESIĄCA

LASY W POLSCE

Jak co roku o tej porze Stowarzyszenie Polonia Nova zorganizowało spotkanie lasu, a ja czytając zaproszenie, jak zwykle przeniosłam się myślami do mojego lasu, w Polsce. Chociaż bardzo lubię Węgry i piękną przyrodę tego kraju, to jednak brakują mi polskich lasów z ich różnorodnością, bogactwem i bliskością, i niepowtarzalnym klimatem.

Nie jest moją intencją napisać na przykład o polskim lasie, tylko przedstawić go jako naturalną część mojego środowiska. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

Wychowanie w moim środowisku na temat lasu, traktowania go jako naturalnej części mojego środowiska. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

o lasy Austrii, gdzie wędrowni do lasu należy korzystać do tego, aby być tam tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Wierzę, że dzięki temu będę bardziej świadoma i odpowiedzialna za swoje zachowanie w lasach polskich. Odróżniając je od węgierskich, które są dla mnie tak ważne, jak dla każdego z nas.

ILE LASY PAŃSTWOWE PŁACĄ PODATKÓW I INNE OBŁĄCZENIA NA RZECZ CECH PUBLICZNYCH

Załącznik 2.

17 m³/ha

E WYNOŚCI CIĘTNA ZASOBNOŚĆ WOSTANÓW SACH PAŃSTWOWYCH

1967 tys. osób

2016 tys. osób

65% GATUNKÓW ROSLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW JEST ZWIĄZANYCH Z LASAMI

38% LASÓW W ZARZĄDZIE PGL LP WCHODZI W SKŁAD SIĘCI NATURA 2000

OCHRONA PRZYRODY			
1279	10 328	8924	3394
roznowy przyrody	porozby przyrody	użytki ekologiczne	strefy ochronne włączonych obszarów

39,2 mln m³ POZYSKANIE DREWNA W 2016 R.

LASY W POLSCE

9,2 mln ha POWIERZCHNIA LASÓW W POLSCE

29,5% LESIŚCZOŚĆ POLSKI

0,24 ha lasu NA JEDNEGO POLAKA PRZYPADA

The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe. This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Załącznik 3.

Przeczytaj artykuł *Lasy w Polsce*¹, a następnie krótko odpowiedz na pytania.
(Sprawdzenie rozumienia tekstu czytanego)

1. Co było przyczyną napisania tego artykułu?
.....
2. Jak autorka traktuje las we wspomnieniach z dzieciństwa?
.....
3. Czym różnią się lasy polskie od węgierskich?
.....
4. Jaki procent powierzchni Polski zajmują lasy?
.....
5. Od kiedy Lasy Państwowe zarządzają większością lasów na terenie Polski?
.....
6. O co oskarża się, w ostatnich latach, polskich leśników?
.....
7. Co było głównym niebezpieczeństwem dla Puszczy Białowieskiej w 2016 r.?
.....
8. Jaką metodę ochrony zaproponowali leśnicy?
.....
9. Co orzekł w tej sprawie Europejski Trybunał Sprawiedliwości ?
.....
10. Co pokazała, po latach, cała ta sytuacja?
.....
11. W jaki sposób Lasy Państwowe chroniąc zasoby leśne biorą czynny udział w walce ze zmianami klimatycznymi?
.....
.....
12. Czy Lasy Państwowe, tak jak w większości krajów, są dofinansowywane z budżetu państwa?
.....

---

¹ Anna Arkabus-Mázi, *Lasy w Polsce*, „Polonia Węgierska” – Miesięcznik Węgierskiej Polonii, nr 317 , s.10–11. Zamieszczony na poprzedniej stronie załącznik pochodzi z tego numeru miesięcznika. Zdjęcia zamieszczono w scenariuszu za zgodą autorki artykułu.

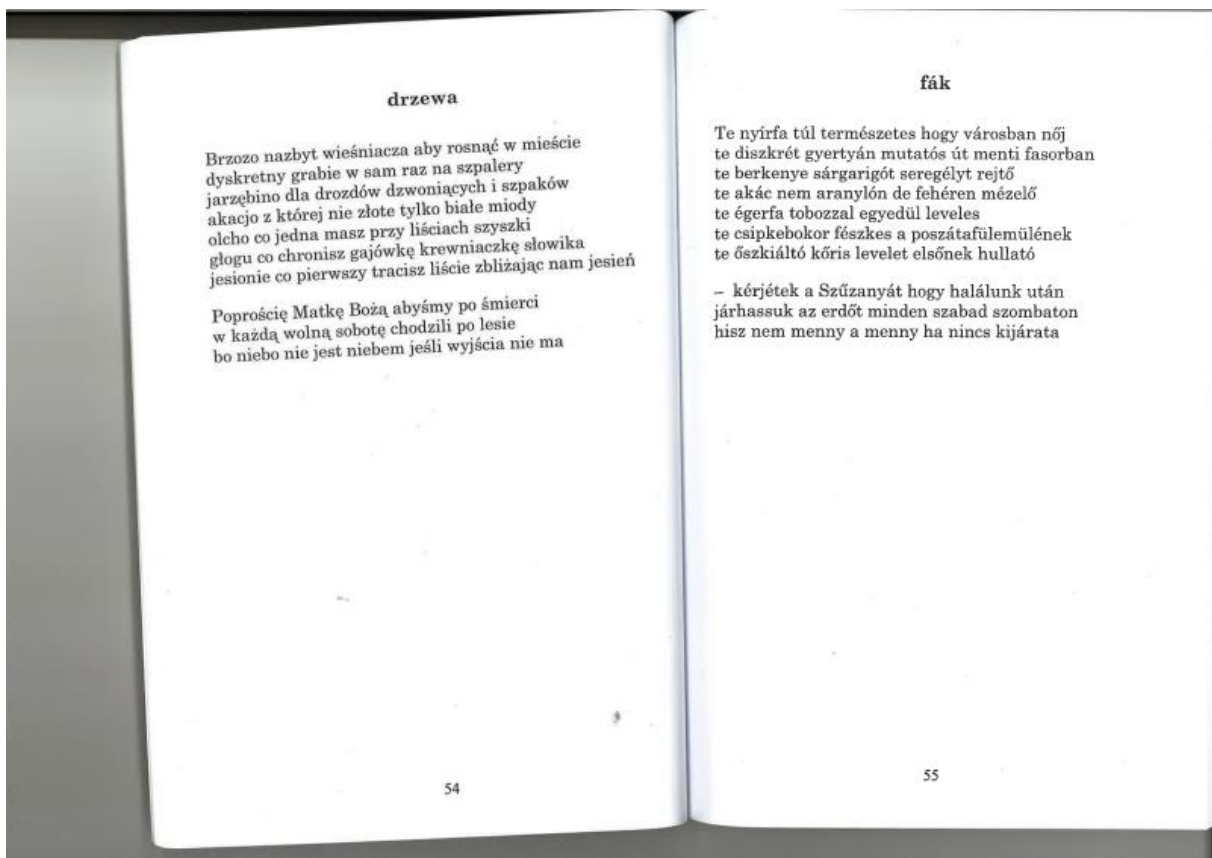

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Załącznik 4.

Sprzeciw	Poparcie
<ul style="list-style-type: none"> nie zgadzam się z Pani/Pana zdaniem... myślę, że nie należy... nie jest dobrym pomysłem... nie sądzę by..... według mnie nie ma Pan/Pani racji nie uważam za słuszne... 	<ul style="list-style-type: none"> zgadzam się z...../ na..... jestem całkowicie pewny, przekonany..... w pełni popieram tę decyzję, opinię podzielam Pani/Pana zdanie... nie mam żadnych wątpliwości, że ma Pani/Pan słuszność

Załącznik 5.

The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe. This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.

Załącznik 6.

Jan Kochanowski

Na lipę

Gościu, siądź pod mym liściem, a odpoczni sobie!
Nie dojdzie cię tu słońce, przyrzekam ja tobie,
Choć się nawysszej wzbije, a proste promienie
Ściągną pod swoje drzewa rozstrzelane cienie.
Tu zawsze chłodne wiatry z pola zawiewają,
Tu słowicy, tu szpacy wdzięcznie narzekają.
Z mego wonnego kwiatu pracowite pszczoły
Biorą miód, który potym szlachci pańskie stoły.
A ja swym cichym szeptem sprawić umiem snadnie,
Że człowiekowi łącno słodki sen przypadnie.
Jabłek wprawdzie nie rodzę, lecz mię pan tak kładzie
Jako szczep napłodniejszy w hesperyskim sadzie.